

Література:

1. HPC Honest Pros and Cons. 13 Advantages and Disadvantages of Euthanasia. URL: <https://honestproscons.com/13-advantages-and-disadvantages-of-euthanasia/>
2. Irish Hospice Foundation Paper: The International Experience of Assisted Dying. 2021. 5 с. URL: <https://hospicefoundation.ie/wp-content/uploads/2021/02/Paper-on-International-Experiences-of-Assisted-Dying-January-2021.pdf>
3. Irish Hospice Foundation Paper: The International Experience of Assisted Dying. 2021. 22с. URL: <https://hospicefoundation.ie/wp-content/uploads/2021/02/Paper-on-International-Experiences-of-Assisted-Dying-January-2021.pdf>
4. Statista. Do you consider doctor-assisted suicide morally acceptable or morally wrong? URL: <https://www.statista.com/statistics/225938/americans-moral-stance-towards-doctor-assisted-suicide/>
5. THE WEEK. The countries where euthanasia is legal. URL: <https://www.theweek.co.uk/102978/countries-where-euthanasia-is-legal>
6. Гуцал І.Ю. Питання легалізації евтаназії в Україні: іноземний досвід. 2017. 3 с. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/17_3.pdf
7. Спецрепортаж. Укол Смерті. Евтаназія. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5BIIdRUdrsYo>

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК

Хоружа А. І.

*студент факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету
м. Київ, Україна*

Для сучасної епохи характерне визнання пріоритетного значення міжнародних стандартів, які слугують своєрідним взірцем для правової регламентації прав і свобод людини у сфері національного права і законодавства. Аналіз законодавства пострадянських країн довів, що принцип пріоритету норм міжнародних угод має переважну силу над національним правом.

Так, до базових міжнародно-правових стандартів рівності жінок і чоловіків насамперед відносять:

– Загальну декларацію прав людини («Universal Declaration of Human Rights», 1948) [3];

– Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права («International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights», 1966) [7];

– Декларацію про ліквідацію дискримінації щодо жінок (резолюція No 2263 ГА ООН, «Declaration on the Elimination of Discrimination Against Women», 1967) [2];

– Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації що до жінок, скорочено – КЛДЖ, (резолюція ООН No 34/180, «The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women», CEDAW, 1979) [8];

– Декларацію про викорінення насильства щодо жінок (резолюція No 48/104, «Declaration on the Elimination of Violence Against Women», 1993) [5].

Вищезначені Пакти, Конвенція та Декларації є правовим і моральним фундаментом сучасного світового співтовариства, основою формування єдиної глобальної гендерної політики, головним внеском яких у регулювання життєдіяльності суспільств дослідники вважають проголошення основних прав людини як загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, що мають бути закріплені в законодавстві кожної цивілізованої країни. Не були винятком і пострадянські країни, в законодавчих та нормативно-правових актах яких знайшли відображення норми, спрямовані на захист прав людини, зокрема незалежно від статевої належності.

Безумовно, одним із невід’ємних прав людини будь-якої статі є право на освіту, тож цілком природно, що дотримання цього права проголошується в вище перелічених документах ООН.

Так, відповідно до статті 26 Загальної декларації прав людини, кожна людина має право на освіту, зокрема й вищу, яка «повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного».

Іншими міжнародно-правовими стандартами у сфері просування рівності між чоловіками та жінками слугують Пакт про громадянські та політичні права [8], який проголошує право на рівність усіх перед законом і заборону дискримінації за будь-якою ознакою, зокрема і статевою (ст. 26), та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [9], який бере під захист право людини на освіту (ст. 13–14). Зауважимо, що змістовна відмінність цього Пакту від попередніх документів полягає в тому, що окрім проголошення такого права, надається перелік заходів, необхідних для його реалізації, серед яких для нас визначальними є однаково доступна для всіх вища освіта, рівноцінні система стипендій і викладацький склад.

В якості базового стандарту в просуванні рівноправності жінок і чоловіків та усуненні дискримінації за ознакою статі, зокрема й у галузі

освіти, виступає інший документ ООН – «Декларація про ліквідацію дискримінації щодо жінок» [2], що був прийнятий через рік після вищезазначених пактів. У декларації наголошується, що, незважаючи на прогрес, що відбувається в питанні рівноправ'я, продовжує існувати дискримінація по відношенню до жінок. А відтак, стаття No 1 зобов'язує включити принцип рівності статей до конституції або гарантувати його будь-яким іншим законом.

Показово, що в статті No 9 Декларації [2] наголошується на забезпеченні рівних прав жінок із чоловіками у сфері освіти через рівні умови доступу до освіти, навчання в навчальних закладах усіх типів, зокрема вищих та професійних, однакових програм навчання, іспитів, рівних можливостей отримання матеріальних благ тощо.

У контексті нашої роботи цінність конвенції вбачаємо в тому, що в ній освіту розглянуто не тільки як одну зі сфер, яка потребує втручання держави для ліквідації дискримінації на рівні правового врегулювання через надання жінкам рівних прав у доступі до освіти, але і як механізм, що має сприяти підвищенню свідомості в питаннях гендерної рівності (стаття 10), що, безсумнівно, зумовлює розвиток гендерної освіти, зокрема й на пострадянському просторі.

Конвенція визнає той факт, що дискримінація вкорінюється в таких сферах життєдіяльності, як культурні, сімейні й міжособистісні відносини, тож, якщо на цих рівнях не відбуваються зміни, то зусилля по досягненню гендерної рівності не будуть мати успіху.

Інтерпретуючи вищесказане, маємо підстави вважати, що необхідні заходи щодо усунення статевої дискримінації полягають не тільки в створенні анти дискримінаційного законодавства та національного механізму щодо забезпечення рівності між жінками та чоловіками, але й в усвідомленні проблеми дискримінації та існуванні шкідливих культурних стереотипів на рівні суспільної громади, що, безперечно, може й повинна вирішити відповідна організація просвітницької діяльності з проблем гендеру в системі освіти. Серед запропонованих заходів, на наш погляд, найбільш важливими є ті, які спрямовані на «усунення будь-якої стереотипної концепції ролі чоловіків і жінок на всіх рівнях і у всіх формах навчання», а відтак потребують перегляду навчальні посібники, шкільні програми та методи навчання [7].

Цінність цієї конвенції, зокрема як міжнародно-правового стандарту для розвитку гендерної освіти, полягає й у тому, що всі держави – учасниці, які приєдналися до цієї угоди, зобов'язані регулярно надавати звіти Комітету CEDAW щодо заходів, здійснених у напрямку просування гендерної рівності, зокрема й в освітній сфері (ст. 10).

Отже, нормативні акти ООН не тільки проголошують принцип гендерної рівності як фундаментальний принцип рівних прав і

можливостей, але й встановлюють загальновизнані міжнародно-правові норми, спрямовані на врегулювання та забезпечення рівних можливостей здійснення цих прав. Ратифікація Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації по відношенню до жінок та пізніше підписаний урядами незалежних держав Факультативний протокол до Конвенції свідчили про прийняття державами колишнього Союзу зобов'язання впровадження ідеї гендерної рівності на всіх рівнях життєдіяльності суспільства, зокрема й у сфері освіти.

Попри прийнятті вищезазначені та інші міжнародні правові стандарти у сфері врегулювання між статевих відносин на принципах гендерної рівності, Генеральна Асамблея ООН визнає неспроможність протягом тривалого часу забезпечити світовим співтовариством захист і заохочення прав і свобод жінок через застосування щодо них насильства, яке є проявом нерівності владних стосунків між статями, що історично склалися, і призвело до домінування чоловічої і дискримінації жіночої статей, і яке є перешкодою на шляху всебічного поліпшення становища жінок і досягнення рівності, розвитку і миру, тож, безперечно, потребує викорінення.

Отже, черговим міжнародно-правовим стандартом, спрямованим на здійснення рішучих зусиль із боку держав щодо виконання своїх попередніх зобов'язань щодо забезпечення покращення становища жінок у всіх сферах життєдіяльності суспільств, зокрема й у сфері освіти, можна вважати «Декларацію про викорінення насильства щодо жінок» [2]. Прийняття цієї декларації, на думку науковців, сприяла діяльність Всесвітньої конференції з прав людини у Відні (1993 р.), гаслом якої стали слова «Жіночі права – людські права».

Література:

1. Гаазька конвенція про деякі питання, що стосуються колізії законів про громадянство від 12. 04. 1930. Діюче міжнародне право. Т. 1. М. : Московський незалежний інститут міжнародного права. 1996. С. 223–230.
2. Декларація ООН про ліквідацію дискримінації щодо жінок від 7.11.1967. ООН. Резолюції та рішення, ухвалені Генеральною Асамблеєю ООН на 22-й сесії. Нью-Йорк : Видавництво ООН, 1968. С. 41–43.
3. Загальна декларація прав людини : Декларація ООН від 10.12.1948 р. *Офіційний вісник України*, 2016. с. 30.
4. Рішення Комісії 82/43/ЄС від 9 грудня 1981 р. стосовно заснування Дорадчого комітету з питань рівних можливостей для чоловіків і жінок (Official Journal. L 20, 28.01.1982), із змінами, внесеними Рішенням Комісії 95/420/ЄС від 19 липня 1995 року (Official Journal. L 249, 17.10.1995).

5. Declaration on the Right to Development. A/RES/41/128, December, 4 1986, 97th plenary meeting. URL: <http://www.un.org/documents/ga/res/41/a41r128.htm/>

6. Official Journal of the European Union. L 319. 10.12.1996. P. 0011–0015.

7. International Covenant on Civil and Political Rights. Adopted by the General Assembly of the United Nations on 19 December 1966. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20999/volume-999-I14668-English.pdf/>

8. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_207.

9. Віденська декларація та програма дій, прийнята Всесвітньою конференцією з прав людини 25. 06. 1993. Міжнародне публічне право. Збірник документів. Т. 1. М. : БЕК, 1996. С. 521–540.